

Володимир БУНЯК,
*методист кабінету математики
та технологій Рівненського ОІППО*

АНАЛІЗ МОДЕЛЬНИХ ПРОГРАМ ТА ПІДРУЧНИКІВ ІНФОРМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ДЛЯ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від **12.07.2021 № 795** (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 898; від 29.09.2021 № 1031; від 13.12.2021 № 1358, від 02.02.2022 № 96; від 09.02.2022 № 143, від 11.04.2022 № 324) надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» 6-и модельним навчальним програмам інформатичної освітньої галузі, в змісті яких реалізуються концептуальні засади нового Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.

Перелік модельних навчальних програм з інформатичної освітньої галузі:

- Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5–6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори: Морзе Н. В., Барна О. В.);
- Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5–6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.);
- Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5–6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори: Пасічник О. В., Чернікова Л. А.);
- Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5–6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори: Завадський І. О., Коршунова О. В., Лапінський В. В.);
- Модельна навчальна програма «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Радченко С. С., Боровцова Є. В.);
- Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5–6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори: Козак Л. З., Ворожбит А. В.).

Модельні навчальні програми створено відповідно до Переліку модельних навчальних програм для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти Типової освітньої програми, для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

Модельна навчальна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти. Заклад освіти, який здійснює свою діяльність як учасник Проекту, розробляє освітню програму для адаптаційного циклу базової середньої освіти (5–6) класи на

основі типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 235 від 19.02.2021 р.

Освітня програма закладу освіти, розроблена на основі Типової освітньої програми, має:

- **відповідати структурі типової освітньої програми** та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою закладу освіти;
- визначати (в обсязі **не меншому ніж встановлено відповідною типовою освітньою програмою**) **загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі)** повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;
- містити **навчальний план**, що ґрунтується **на одному з варіантів типових навчальних планів** відповідної типової освітньої програми і може **передбачати перерозподіл годин** (у визначеному типовим навчальним планом обсязі в межах мінімального / максимального навантаження для кожної галузі) між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім державної мови) певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та/або інтегровано з іншими навчальними предметами;
- містити **перелік модельних навчальних програм**, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, та/або навчальних програм, затверджених педагогічною радою, що мають містити опис результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів) в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами;
- **опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.**

Освітня програма закладу освіти може містити інші складники, що враховують специфіку та особливості освітньої діяльності закладу освіти.

Освітню програму закладу освіти розробляють з урахуванням гарантованих державою прав щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладу освіти, а також прав педагогічних працівників на академічну свободу.

На основі зазначених вимог заклад освіти розробляє власну освітню програму, яка має таку структуру:

1. Вступна частина.
2. Загальний обсяг навчального навантаження (в годинах) і його розподіл за освітніми галузями, циклами та роками навчання.
3. Навчальний план закладу освіти з визначеним переліком предметів та інтегрованих курсів та закріпленням за цими предметами / інтегрованими курсами тижневим навчальним навантаженням для кожного року навчання.
4. Перелік модельних навчальних програм та навчальних програм згідно з переліком предметів та інтегрованих курсів, визначеним навчальним планом закладу освіти.
5. Опис форм організації освітнього процесу.
6. Опис інструментарію оцінювання.
7. Інші складники (за потреби закладу).

Освітню програму закладу схвалює педагогічна рада закладу освіти та затверджує його керівник.

Під модельні програми з інформатичної освітньої галузі було розроблено підручники. Підручник – це навчальне видання із систематизованим викладом матеріалу, що відповідає навчальній програмі.

Заклади освіти обиратимуть підручники до тих модельних програм, які вони взяли за основу.

Коротка анотація до підручників з інформатики для 5 класів нової української школи

1. **Трішук І. В.** Інформатика: підручник для 5 класів закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Зміст підручника відповідає Державному стандарту загальної середньої освіти та створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» (автори: Пасічник О. В., Чернікова Л. А.).

Від автора. Означений підручник з інформатики допоможе розширити й поглибити здобуті в початковій школі знання з цього навчального предмета. Підручник складається із п'яти розділів: «Власне цифрове середовище», «Пошук в інтернеті», «Текстові документи», «Алгоритми і програми. Анімації та узори», «Комп'ютерна графіка». Розділи поділено на теми, кожна з яких містить теоретичний матеріал, практичну роботу за персональним комп'ютером і домашнє завдання. Після виконання практичної роботи ви зможете перевірити себе, відсканувавши QR-код та відповівши на кілька запитань. Також, скориставшись посиланням за QR-кодами, учні можуть переглянути інтерактивні презентації та пограти в інтерактивні ігри, що допоможуть закріпити вивчене. А ще в підручнику є рубрика «Смартфон для навчання», в якій розповідається про різноманітні можливості застосування цього гаджета в освітньому процесі.

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

<https://bohdan-books.com/6754-6/>

Тех. підтримка: (0352) 52-06-07, 067-352-09-89; admin@bohdan-digital.com

Рис.

2. **Коршунова О. В., Завадський І. О.** Інформатика. Підручник для 5 класів закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Завадський І. О., Коршунова О. В., Лапінський В. В.).

Від авторів. Сьогодні нові технології є тим «золотим ключиком», який відкриває чарівні дверцята у дорослий світ. Світ, який неможливо уявити без сучасних засобів спілкування, де потрібно постійно отримувати й опрацьовувати безліч інформації, постійно вчитися.

Кожен параграф у цьому підручнику побудовано таким чином, що для отримання нових знань потрібно самостійно або в команді знайти відповідь на поставлене запитання, розв'язати цікаве творче завдання, систематизувати відомості, створити проєкт та презентувати його. А ще можна спробувати себе в ролі програміста / програмістки, розробника / розробниці комп'ютерних ігор та корисних програм. І навіть, якщо в майбутньому в тебе буде інша професія, розвинуте алгоритмічне та логічне мислення допоможе розв'язати будь-яке завдання. Навчальний матеріал підручника доповнений посиланнями на веб-сторінки з додатковою інформацією та навчальним відео.

3. Бондаренко О. О., Ластовецький В. В., Пилипчук О. П., Шестоपालов Є. А. Інформатика. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Видавництво «Ранок», 2022.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.).

Від авторів. Ви тримаєте в руках підручник з інформатики, призначений саме для вас, учнів / учениць 5 класу. У початковій школі ви дізналися про базові поняття інформатики, навчилися працювати з комп'ютером, створювати графічні й текстові документи, шукати в інтернеті інформаційні матеріали, маєте поняття про алгоритми та їх виконавців. У цьому навчальному році на уроках інформатики вас очікує чимало цікавого та корисного, а пропонується підручник буде вашим надійним помічником. Особливої уваги заслуговує розділ «Алгоритми та програми», який присвячений ознайомленню з алгоритмами й основними поняттями мови програмування Python».

4. Джон Ендрю Біос. Інформатика. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Copyright © 2021 by Binary Logic SA. Published by arrangement with Binary Logic SA. Copyright © 2021 by LLC PUBLISHING HOUSE «LINGUIST». Published by LLC «PUBLISHING HOUSE «LINGUIST».

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Пасічник О. В., Чернікова Л. А.).

Від авторів. Усі права застережено. Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена, збережена в системі пошуку або передана в будь-якій формі або будь-якими способами: електронним, механічним, ксерокопіюванням,

записом чи іншим способом, без письмового дозволу видавців. Зверніть увагу: ця книга містить посилання на вебсайти, які не підтримуються Binary Logic. Хоча ми докладасмо всіх зусиль, щоб переконатись, що ці посилання точні, сучасні та відповідають вимогам, проте Binary Logic не несе відповідальності за зміст будь-якого зовнішнього вебсайту.

Повідомлення щодо товарних знаків: назви товарів чи фірм, зазначені в цьому документі, можуть бути торговими марками або зареєстрованими торговими марками, які використовуються лише для ідентифікації та пояснення без наміру порушувати закон. Binary Logic відмовляється від будь-якої приналежності, спонсорства або схвалення відповідними власниками торговельних марок. Microsoft, Windows, Windows Live, Access, Excel, PowerPoint, Skype, OneDrive, Bing, Internet Explorer є торговими марками або зареєстрованими торговими марками корпорації Microsoft. Google, Gmail, Chrome, Google Docs, Google Drive, Android та YouTube є торговими марками або зареєстрованими торговими марками Google Inc. Apple, iPad, iPhone, Pages, Numbers, Keynote, iCloud та Safari є зареєстрованими торговими марками Apple Inc. LibreOffice є зареєстрованою торговою маркою Document Foundation. Видавець доклав усіх зусиль, щоб вказати всіх власників авторських прав, але якщо ненавмисно їх не зазначили, необхідні заходи будуть вжиті за першої нагоди.

5. Морзе Н. В., Барна О. В. Інформатика. Підручник для 5 класів закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2022.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» (авторки: Н. В. Морзе, О. В. Барна).

Підручник складається із чотирьох розділів. У першому узагальнюється вивчене у молодших класах про інформацію та пристрої для роботи з нею. Другий розділ присвячений роботі комп'ютерною графікою; третій – з текстами, а четвертий – з презентаціями. У кожному із розділів пропонується опановувати нові програми, отримувати нові навички й уміння, працювати з алгоритмами.

6. Глинський Я. М., Лисобей Л. В., Чучук О. І., Дячун В. В. Інформатика. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої. Тернопіль: Видавництво «Астон», 2022. 208 с.: іл.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.).

Користуючись означеним підручником, учні дізнаються, які властивості має інформація, як безпечно використовувати комп'ютерні мережі, навчаються створювати презентації і текстові документи, складати програми, виконувати проекти і розробляти власні ігри.

7. Корнієнко М. М., Крамаровська С. М., Зарецька І. Т. Інформатика. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Видавництво «Ранок», 2022.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пасічник О. В., Чернікова Л. А.).

Від авторів. Дорогі друзі! Чи можете ви уявити сучасний світ без комп'ютерів? Мабуть, ні. Комп'ютер став невід'ємною складовою нашої дійсності, увійшов практично в усі сфери людської діяльності, у наше повсякденне життя. А інформаційна культура сьогодні є одним зі складників загальної культури людини. Цього року ви продовжите знайомитися з інформатикою – наукою надзвичайно цікавою та необхідною. Ви переконаєтеся в цьому самі, адже знання з інформатики стануть вам у пригоді і під час вивчення інших предметів, і в повсякденному житті. Як здійснити пошук потрібної інформації? Як зберегти й передати отриману інформацію? Як правильно й красиво оформити текстовий документ і роздрукувати його? Як скласти комп'ютерну програму? Усі ці та багато інших корисних і цікавих відомостей ви знайдете у пропонованому підручнику.

8. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В. Інформатика. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавництво «Генеза», 2022.

Рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до Модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.).

Від авторів. Інформатика – це наука про інформаційні ресурси та інформаційні процеси, про комп'ютери та їх використання. Чому потрібно вивчати інформатику? Передусім тому, що сучасний світ – це світ, в якому інформаційно-комунікаційні технології є одним із головних інструментів для досягнення успіху, а вміння доцільно й ефективно їх використовувати у своїй навчальній діяльності та повсякденному житті – одна з основних ознак учня та учениці Нової української школи.

Підручник, підготовлений нашим авторським колективом, має сприяти успішному вивченню інформатики. Він допоможе учням та ученицям навчитися логічно обґрунтовувати власні дії та свій вибір програмного забезпечення для розв'язування задач, створення моделей об'єктів, явищ і процесів з використанням цифрових пристроїв, а також діяти творчо, продукувати нові ідеї та добросовісно використовувати чужі для створення нових інформаційних об'єктів.

9. Козак Л. З., Ворожбит А. В. Інформатика. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавництво ЛТД, 2022.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ від 08.02.2022 № 140).

Створений відповідно до модельної навчальної програми «Інформатика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Козак Л. З., Ворожбит А. В.).

Від авторів. Сучасна людина перебуває одночасно в природному, суспільному, рукотворному та цифровому середовищах. У кожного з них своє призначення, свої закони. Орієнтуватися в цих середовищах нам потрібно для успішного, щасливого та безпечного життя. Із цим підручником ви дізнаєтеся багато цікавого про інформаційний світ. Ви мандруватимете просторами інтернету, шукатимете важливу інформацію, навчитесь оминати небезпеки, шанувати інших учасників інтернет-спільнот та берегти свої улюблені гаджети. Ви будете збирати різноманітні дані та подавати їх у зручній для розуміння формі. Ви будете створювати інформаційні продукти (тексти, комікси, плакати, графічні зображення та комп'ютерні програми) – самостійно та у співпраці, навчаючи одне одного, а не тільки отримуючи знання від учителя. Матимете нагоду проявити свою творчість і оцінити результати не лише власної праці, а й праці своїх однокласників, навчитесь конструктивно надавати і приймати зворотний зв'язок. Досягати успіху вам допоможе вміння планувати діяльність та ставити власні цілі, які ви зможете проявити під час роботи у проєктах. Ви самі оберете ту частину знань, яку захочете здобути під час проєктної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ Міністерства освіти і науки України 19.02.2021 № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
2. Відповідаємо на запитання: усе про модельні навчальні програми для розробників і шкіл. URL: <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-use-pro-modelni-navchalni-programy-dlya-rozrobnykiv-i-shkil/>.
3. Інформатична освітня галузь. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/informatychna-osvitnia-haluz/>.
4. Аналіз модельних програм. Інформатична освітня галузь. URL: <https://naurok.com.ua/analiz-programi-nush-informatichna-galuz-pasichnik-5-klas-258720.html>.